

GAZETA TRANSILVANIA

On. Biblioteca Universității (2 exempl.)
2317 SIBIU

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
care de două ori pe săptămână prin îngrădirea
Comitet de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GLBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 600.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 69 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942 Sâmbătă 11 Septembrie 1943 Anul 106

Un rău inspirat

de Ion Berciu

Nu numai în vremurile legendare ale antichității, ci și în epoca noastră de fier există frați păgâni, care momii de vorbele violente ale dușmanului secular consimt să devie unelte oarbe.

Exemplele sunt multe și se înțelege hidoase, pornite fie de sus, dela figuri colțuroase, mâncate de ambiție, fie dela protagoniști mărunței, eliminași singuri din rândul oamenilor de aceeași rasă sau chiar a oamenilor demni de acest nume.

Ca un alt Lillo Cialdea, bursier al Statului român, atât de recunoscător încât pentru a face ecou celui care ne socotea bastarzi, se declara într-o broșură imundă desgustat de inferioritatea culturală a Românilor din Transilvania, d-l Guido Libertini (sic) în revista *Romana*, din Mai—Iunie 1943—XXI(?), consacrată, în întregime, legăturilor ungaro-italiene, publică o dare de seamă asupra săpăturilor arheologice și studiilor relative la romanitatea(?) din Ungaria. Pe lângă informațiile prețioase în generalitatea lor, furnizate, de altfel, „con la consueta cortesia verso i colleghi italiani”, d-l Libertini spune și lucruri, care ne interesează direct și ne dor adânc.

Iată-le:

„Dar prin anexarea Transilvaniei la Ungaria s'a deschis un alt câmp de studii: acela relativ la limes-ul dacicus și la centrele principale din Dacia septentrională.

Unul din centrele, care va fi în curând explorat, în Transilvania, va fi Porolissum cu castrul și cu celelalte edificii mai importante. Materialele, care vor proveni din aceste cercetări vor merge, cu siguranță, să îmbogățească muzeul din Cluj, care cu interesantele sale colecțiuni sistematizate într'un local adăogat, a venit să crească numărul bogățiilor arheologice ungare.

În concluzie, activitatea arheologică a savanților vecini dovedește „soprattutto”: „un cult profund și o iubire sinceră pentru ideea Romei, pentru aceste urme ale Romei așa de adânc înfipite în pământul maghiar și de care Ungurii au fost întotdeauna, cu dreptate, mândri”.

Creдем că nu-i necesar să mai comentăm ce spunea în Iunie 1943 d-l Libertini: faptele ce se rostogolesc năpraznic nu țin seamă de vorbele de clacă ale unor oameni.

E bine însă dacă cunoaștem și pe cei, care, cu adevărat, ne vor binele, prin fapte și acțiuni și pe cei care, dintr'o ciudată orbire, lovesc, în clipe grele, în frații lor.

Toată încrâncenarea noastră de latini, de fii ai Romei, nu se ridică însă decât contra celor rătăciți, celor care uitând trecutul și trădând sângele matern se fac unelte nefaste, spre nenorocirea lor proprie, în mâni sacrilege.

Dacă în copacul romanității mai sunt sau au fost câteva crengi uscate, bătrânul trunchiu este viguros, și poate renaște mult mai puternic, în unire, în armonie și în respectul spiritului adevărat al latinității.

Semnele vremii vorbesc dela sine...

Dureri transilvane

de

V. Branisce

Intreaga presă a încrestat cu demnitate și însuflețire a treia aniversare de domnie a tânărului nostru Monarh și drumul de reabilitare pe care l-a străbătut țara în grelele timpuri de astăzi. Inceput de domnie plin de dramatice trăiri, pentru că cele dintâi zile ale Suveranului coincideau cu cele din urmă clipe pe care le trăia jumătate din pământul Transilvaniei.

Ca frunzele de toamnă ce cad de pe ramuri se desprindeau în acel întunecat Septembrie în fiecare zi făși de pământ românesc. Pe de o parte erau cei rămași în țara liberă, cu sufletul încrămențit, cu mintea incapabilă să cuprindă toată grozăvia situației. Pulberea drumurilor era scormonită de cei ce își părăseau așezările. Pe de altă parte porți grele se închideau despărțitoare.

În inima Transilvaniei începea să crească ca un cancer hotarul. Pentru întâiași dată bastionul de rezistență națională al neamului era spintecat în două.

Transilvania este leagănul românismului. Inconjurată de munți falnici, cu drept cuvânt ea a fost asemănată cu o cetate de neînvins. Numai spre apus își deschid două porți Mureșul și Someșul. Și poarta a doua s'a deschis pentru cotropitor. Așa a fost frântă unitatea organică a Transilvaniei. Drumurile ei au fost tăiate. Turlele din

orașele amintirilor noastre au dispărut ca un miraj, ca jocul înșelător al undelor de aer în calde zile de vară.

În fortăreața Transilvaniei s'au păstrat neatînse de vreme toate comorile sufletului românesc. Port, joc, cântec, graiu, obiceiuri s'au păstrat aici curate, neatînse de cei ce voiau cu totdinadinsul să ne înstrăineze.

De aici, din orașele Transilvaniei s'au ridicat cei dintâi breslași, cei dintâi neguțători români, ce legau prin drumurile lor comerciale centrele apusului de așezările răsăritului.

Aici s'au tălmăcit cele dintâi manuscrise religioase în limba națională. S'au tipărit cele dintâi cărți. S'au înființat cele dintâi școli românești.

De aici au roit dascălii ardeleni și au împânzit tot cuprinsul pământului românesc promovând redeșteptarea națională. Și tot Transilvaniei i-a fost dat din veac să poarte cununa de spini a martirajului.

Astăzi pământul ei este frânt. Fiii ei zac în robie.

De aceea, la orice praznic național noi suntem în situația împăratului din poveste ce plânge cu un ochiu și râde cu celălalt; și atâta timp cât nu se schimbă lucrurile noi nu putem avea mulțumire deplină.

Argumente științifice (?)

II.

Săcuii

de I. Bozdog

Din seria studiilor scrise ca documentare pentru opinia publică mondială, de sigur, nu putea lipsi nici chestiunea Săcuiilor. — În cartea d-lui *Mályusz Elemér* amintită în articolul din Nr. 67 „Gaz. Trans.” prof. *Györffy György* rezolvă și această problemă prin câteva concluzii „științifice”, care se reduc în esență la una singură: că Săcuii sunt Unguri sută în sută, ba mai mult, cei mai autentici și milenari paznici ai Transilvaniei.

În loc de discuții inutile, voi spicui câteva din premisele și concluziile d-lui *Györffy* spre adevărarea proverbului românesc: „Unde dai și unde creapă”.

„Săcuii, asemenea Pecenegilor, au fost un neam de origine deosebită, amintirea căreia s'a păstrat în faptul că în războiul luptau ca avangardă a armatei maghiare” (pg. 41).

Ca o dovadă a mult trâmbișatei stăpâniri „milenare” servească-ne tot cuvintele d-sale: „Ei au locuit în diferite părți ale țării. Cele mai multe amintiri le avem din județele Pozsony, Moson (pg. 42), iar la marginea Ardealului apar în jud. Bihor, după registrul dela *Oradea din 1217* care îi amintește în *Székelyhid* și *Székelytelek*” (pg. 44).

„După cele spuse până acum Săcuii nu sunt de origine maghiară, deci nici limba lor origi-

— Continuarea în pagina 3-a —

Dar din Cer

Stropi deși bat toba mică 'n geam
Și lacrimi cad din ram în ram,
Țâșnesc pe drum, prin curți clăbuci
Și sar jucând peste uluci.

Sunt veseli oamenii și răd
Călcând cu drag pe lutul ud,
Iar din al trudei cântec mic
Țărâna înflorește spic.

Pe templul lumii Dumnezeu
A prins mirific curcubeu,
Și rod ca cel din șapte ani
E lacrima din Ghetsimani.

Sasu Ducșoara

Din vol. în manuscris
„Umbrele anilor mei”

„Cântecul clopotului” la Români

Analiza poemel pe marginea tălmăcirii lui Iorgu G. Toma

de Ion Gherghel

IV.

Junimea Literară din 1909 ne-a dăruit o traducere românească vrednică să fie retipărită într'o antologie.

Iorgu G. Toma e un nume cunoscut în literatura de tălmăcirii. Mai mult: a devenit aproape un renume.

Comparând munca sa dela începutul veacului nostru cu prestațiunile altora, de dată mai recentă, simțim numai decât cum stăpânește acest tălmăcitor materialul poetic, cum ține cum-păna dreaptă între traducerea liberă și cea textuală, cum izbuteste să scoată aproape pretutindeni sămburele ideologic și să reliefeze zestrea sentimentală a modelului.

Astfel și cu privire la *Cântecul clopotului* Iorgu G. Toma stă, până în prezent, în fruntea traducătorilor noștri.

Nimenea nu a urmărit cu atâta pasiune ca dânsul procedura tehnică a turnării clopotelor. Notele utile, prin care-și însoțește lucrarea, trebuie că au fost de mai mare folos și pentru publicul cititor dela *Junimea Literară*. În orice caz un lucru e cert: Tălmăcitorul s'a lămurit, în primul rând, pe sine însuși, într'un mod impecabil. Astfel traduce-re sa nu e numai frumoasă, ci și precisă, atât ca expresivitate verbală și construcție ritmică, cât și ca reoglindire de nuanțe ideologice și afective.

Din motivele indicate mai sus nicio altă versiune nu este atât de potrivită pentru schițarea unei analize literare, din care să se poată vedea limpede valoarea excepțională ce o reprezintă această poemă.

Poetul, pornind dela procedura

INSTANTANE

Fantoma crinolinei

Am scris zilele acestea de strădania ce-o fac dătorii de ton în modă de a introduce cu orice preț inovații în îmbrăcăminte omenească. Cea mai mare grijă o poartă acum bărbaților. Dar s'a ivit întrebarea, dacă de fapt îndemnul ar reuși — ceea ce e foarte problematic — trebuie atunci neapărat și femeile să-și schimbe portul de azi cu acela care-l purtau acum vreo sută de ani. Cum s'ar putea și imagina numai un bărbat cu pantalonii scurți, legați cu funtă de-asupra genunchiului și-o femeie lângă el cu fusta tot așa de scurtă? Ce în drept s'au hotărât deci să aducă crinolina, făcând-o să troneze iar ca pe vremea frumoasei Maria Antoinette. De câte ori au mai adus această hotărâre, însă, se răsgândiră lăsând proiectul pe mai târziu. Acum vreo câțiva ani fantoma crinolinei se ivise chiar la câteva baluri mari din New-York, deși nu în dimensiuni exagerate. N'a avut însă decât efectul unei curiozități trecătoare și-a cătorva comparații făcute în defavorul ei. Crinolina n'a prins și va trece încă mult până să prindă.

Dela croiul larg ce se revarsă în llnii de cascade peste enormul aparat de sârme și până la silueta svelită de azi s'a desfășurat atâta spațiu, au intervenit atâtea schimbări! S'a aşternut între aceste contraste două dintre cele mai cumplite războaie.

Gingaşa Madame sau Lady dinaintea cu'n secol și mai bine dispunea într-o mai largă măsură de timp, decât dispun azi chiar damele din cea mai înaltă societate. Dat fiind faptul că romanul început ieri, sau broderia puteau fi continuate oricând, frumoasa din acele vremi avea răbdare să stea în fața oglinzii chiar o jumătate de zi și mai mult. Erau apoi și nervii mai puțin tociți decât în zilele noastre și n'ai mai putea face apel la ei, cum făceau odată, nici chiar în cazuri de mare vanitate.

Inchipuți-vă azi pe o femeie ce trebuie să plece la slujbă dimineața făcând o toaletă complicată. Inchipuți-vă că va trebui să-și pudreze părul, să-și ondoleze, să prindă plepenii lucitori în el, să'mbrace sumedenia de cercuri, să-și potrivască faldurile crinolinei etc. Ori n'ar mai ajunge la slujbă în ziua aceea, sau atunci ar fi nevoită să se scoale cu noaptea în cap. Căci moda se estinde asupra tuturor, indiferent de clasă, vârstă sau ocupație.

Spuneți și d-voastră zău, dacă nu e mai bine fără haine lungi și mai ales fără fustă largă?

Pe urmă unde mai pui celălalt inconvenient: prădarea stofei? Toaleta femeiască de azi nu consumă nici a zecea parte din stofa unei crinoline. Dar cel mai mare dintre toate — și nu știu modalitatea cum s'ar putea înlătură — e faptul că acolo unde, așa cum e moda azi, încap zece femei la un loc, îmbrăcate în crinoline, n'ar mai încăpea decât cel mult două. Iată încă o piedică pentru care proiectul marilor croitorii nu poate izbuti nici de data aceasta.

Ecat. Pitiș

Victor Calmuc: Eu n'am luptat în Caucaz

Poeme. Institutul de arte grafice „Astra“-Brașov 1943.

de Aurel Marin

Manifestările în legătură cu războiul care băntuie lumea sunt, în ce privește poezia, din cele mai variate și ele au, de multe ori, aceeași putere, fie că se referă la fapte de arme sau la gândurile celor rămași acasă.

În general, versurile d-lui Victor Calmuc sunt bolovănoase, desfășurându-se într'un ritm larg.

Că avem aface cu o poezie robustă, de afirmare românească, nici vorbă. O declară autorul în poezia de'nceput, *Destin*:

*Hodina ne-a fost cu pumnii strânși pe
[mânerul cuțitului dela brâu.*

*Seara când țâșnea rășina din pulpanele
[brazilor—pârâu*

*Și ne ascuțiam în cremene săgețile la
[lumina unui amnar:*

*Noi, cu munții noștri, am stătut întregii
[Asii stăvilari.*

Un aspect nou, am spus mai sus, al poeziei în legătură cu războiul. Iată dorul unei fete după iubitul care îi trimite carte de pe front:

*Azi, pe la prânz... a citit o poștală scrisă
[mărunt*

*Care îi mirosea a sânge și a pământ
Și se legănau ochii cu scrisoarea pe un
[deva departe,*

*Peste vreun pisc unde sună frunzele toate
[a moarte.*

*Și se legănau și plângeau acolo, la Tecuci,
Doi ochi săpați în cremene, doi ochi de
[tuci.*

(Primăvară)

Nu mai puțin interesantă este poezia *Eu n'am luptat în Caucaz* pentru admirația ce se deprinde pentru luptători:

*N'am luptat în Caucaz ca să ochesc avii
[oanele incurcate prin stele,*

*Să-mi înghețe picioarele prin munți și
[arma pe umăr ca la santinele,*

*Eu n'am avut norocul să-mi feresc casca
[la vreun mușuroi*

*Să-mi fugă pe lângă urechi gloanțele
droaie, etc.*

Mai departe vom urmări o descriere a vieții de războiu, la care, cum mărturisește singur, autorul n'a participat.

Deși formată din locuri comune, cam declamatorie, cu imprumuturi din proza de războiu ce s'a scris până în prezent, poezia se menține la suprafață prin unele note de amănunt:

*Băieții cu frunțile negre de praf, kiki
[peste tot,*

*Adunați într'o slabă formație, trec peste
[câmp cot la cot.*

*Au ajuns lângă o pădure de păpușoale,
Peste ochi, peste umeri și ranițe, sudoa-
[rea curge 'n șuroaie.*

(Spre front)

Sau:

*De săptămâni merg pe drumurile strâmbe
[înspre câmpia calmucă,*

Târșiți de lanțurile ploii...

În genere, influența lui Radu Gyr și Virgil Carianopol este evidentă, chiar dacă, în ce privește exprimarea, aceasta e mai accentuată.

Dar nu numai iubita îi scrie celui plecat pe front.

Scrisoarea mamei este mai înduioșătoare:

*Dragul mamei, așa-s bolnavă azi c'abea
Putul să-ți recitesc poștala...*

*Ci nu-i nimica: tu să fii într'una tot
[curajul.*

*N'ai teamă, Dumnezeu te mână hăt
[departe*

*În Caucazul cela — de l-ar calca ne-
[voia! —*

*Băiatul mamei și te sărut frumos prin
[carte.*

Nu lipsește de aici nicio poezie în genul lui Const. Virgil Gheorghiu:

*Pentru voi m'am rugat aseară să nu vă
[mai usture rănile.*

*Să nu vă mai umble puroiul prin în-
[cheieturi și să nu vă mai strângă*

*Bandajul de glesnă; pentru voi, sărbă-
[torile,*

*Fetele s'au adunat prin cimitire să plângă.
[Pentru voi).*

Două scrisori către fratele din Caucaz vin să spună dorul părinților.

D-l Victor Calmuc este un poet al întâielor încercări și poate nu e rău că a debutat cu o astfel de poezie.

A găsit un material abundent. Ceea ce-i lipsește este meșteșugul versului, oricât de puternic ar fi sentimentul exprimat.

De cele mai multe ori, nu întâlnim decât o proză rimată, încărcată de sentimente îndoielnice, comune. Și totuși, din poezia aceasta amorfă, în care se sbat toate influențele, reușește să se detașeze o poezie de reale calități. Nici ea nu-i lipsită, pe alocurea, de prozaisme. Și totuși, vibrația este puternică, sentimentul învăluitor:

*Intr'o odaie albă, cu ochii bolțiți spre
[tavan,*

*Stau oameni aduși din Caucaz, dela Sta-
[lîngrad și Cuban*

*Unde-au îngenunchiat cu schijele 'n umăr,
Cu mâinile rupte de vreo rafală*

Oarbă ca o smînteală

*Țâșnită din guri de mitraliere fără de
[număr.*

*Unula, o țărancă uscată îi mângâie feasta
[putredă.*

*Și multe inimi va mișca,
Cu cei măhniiți măhnit jeli-va,
Cu cei cucernici s'a ruga.
Și ce ursita schimbătoare
Aduce unui muritor,
De clopot se lovește, care
Vestește 'n jos, mângâietor.*

Procesul extern al turnării clopotului își urmează apoi, neconținut cărarea:

*Sar stelufe albe, iată!
Curg deci masele bogat.
Dați potasă și îndată
Fi-vor bune de turnat.
Dați al spumei val
Jos de pe metal,
Ca să sune nestricată
Vocea plină și curată.*

Cu sunet de adânc simțită bucurie (de către părinți, în deosebi) însoțește clopotul sosirea în lume a noilor născuți, dintre care fetele rămăneau, pe vremuri, în jurul vetrei părintești, în timp ce băieții se avântau în lumea

In jurul portafivului

Concertul d-rei Arta Florescu

În seara de 28 August a avut loc la Brașov concertul de canto al d-șoarei Arta Florescu.

Deși foarte tânără, d-ra Arta Florescu a avut ocazia să se facă cunoscută și apreciată prin numeroasele audiții pe care le dă la Radio-București. Numele d-sale părea așa dar o suficientă garanție de succes. Cum se explică totuși slabul ecou pe care l-a trezit concertul său la Brașov? Poate prin faptul că, dacă amatorii de muzică brașoveni cunoșteau bunul renume al acestei cântărețe, d-sa n'a cunoscut probabil serioasa tradiție muzicală a orașului nostru. Programul anunțat de d-ra Arta Florescu nu era făcut să stârnească interesul unui public cu oarecare pricepere muzicală, decât cel mult dacă ar fi fost vorba de un artist cu renume mondial. Artiștii tineri, chiar când sunt foarte înzestrați, trebuie să-și câștige cu multă răbdare și cu multă dăruire de sine dreptul de a-și permite odată asemenea răsfățuri. E păcat că d-ra Florescu s'a abătut dela această lege, căci calitățile sale ar îndreptăți-o să dispună de succesele ușoare pe care i le pot aduce cântecelele la modă.

Cu o voce plăcută, frumos timbrată și bine lucrată, cu o dicțiune remarcabilă, cu o frazare inteligentă, d-ra Florescu a dovedit că poate fi o minunată interpretă de lieduri. Dacă ar renunța la artiile de operă și s'ar preocupa mai mult de valoarea muzicală a bucăților pe care le alege decât de efectele personale pe care i le îngăduie, d-sa ar putea reperta succese cu mult mai prețioase decât cele de acum. Nu ne îndoim de altfel că d-ra Arta Florescu va ajunge cu timpul la această concluzie, căci ar fi păcat ca un talent ca al său să nu fie pus în justa lui lumină, în slujba muzicii demnă de acest nume, care nu coboară spre gustul publicului, ci înalță gustul publicului către adevărata artă.

Lia Busuioceanu

*Dincolo, un altul fără picioare scârșne
[și freamătă*

*Și mai în fund, lângă un pat cu cear-
[șaful în sânge,*

O țărancă din Săcele

Cu ochii galbeni ca două inele

*Privește o frunte plesnită în două și
[plânge.*

(Paștile raniților).

Războiul nu s'a sfârșit. Atât cei care au luat parte la el cât și cei care au fost sgudiți de urmările lui vor avea timp să-i cânte multă vreme mărășă și nenorocirea ce o aduce.

Volumul d-lui Victor Calmuc e o încercare onorabilă de a exprima sentimentele celor rămași în țară, chiar dacă filonul poeziei se 'ncurcă în sgară expresiei și se arată numai arareori cititorului.

turnării clopotelor, leagă de acest fenomen extern anumite considerații în legătură cu viața în general, sau cu viața individuală, familială și socială în special. Urmărind cu interes cum evoluează lucrarea din punct de vedere tehnic, te pomenești, la sfârșitul lecturii sau ascultării poemei, cu o comoară de bunuri spirituale, care ți-au pătruns pe nesimțite în suflet, cucerindu-te și întărindu-ți convingerea că rar se găsesc concentrate atâtea înțelepciune, atâtea elan vital și atâtea profețime de simțire ca în această capodoperă poetică.

Lucrarea tehnică a evoluat până la punctul turnării clopotului. Dar munca și mai grea și plină de răspundere, de specialist în materia turnării, abia de acum începe pentru meșter, care are nevoie, în aceste clipe grele, și de ajutorul caltelor. Pentru ca izbânda să fie deplină se imploră harul și sprijinul divin.

Schiller leagă o considerație de ordin general de acest prim moment pregătitor: *Orice lucru, ce urmează să se săvârșească, trebuie chibzuit cu multă*

seriozitate, căci numai astfel pot să izvorască, din puterile omenești, relativ mică, lucrări monumentale. Deci destoinicie tehnică împreună cu pătrundere spirituală:

*Aceasta-i doar ce 'mpodobește
Pe om, de-aceea-i înțelept,
Ca lucrul care-l făptuește
Să-l simtă 'ntâi adânc în piept.*

Focul e mereu alimentat cu lemne uscate de brad; aliajul de metal (cupru și cositor) se pregătește, fiind neconținut păzit și potrivit de ochii ageri ai turnătorilor, (meșterul și ajutoarele sale).

E al doilea moment în pregătirea turnării clopotului. Și iarăși se adâncește poetul în valurile gândirii, reflectând următoarele considerații de ordin general:

*Ce 'n fundul gropii va să 'nvie
Prin noi și focul cel vioi,
Din turnul 'nalt va da solie
În lumea largă despre noi.
Și lungă vreme dăinu-i, va,*

largă, măsurând-o cu toiagul. Când se întoarce apoi flacăul din țările ce le-a cutreerat cu scopul de a-și îmbogăți prin intuiție proprie și contact direct cu realitatea, cunoștințele, se simte oarecum străin în casa părintească. Nu mai încântă nici tovarășia foștilor săi colegi de joc și petreceri copilărești, căci în suflet i-a pătruns chipul fecioarei adorabile. De aceea:

*Roșind de urma ei se ține,
Și-i fericit de-al ei salut,
A câmpurilor flori divine
Le-aduce dragostei tribut.
O, gingaș dor, dulce-așteptare!
Timp dulce-a 'ntăului amor!
Și ceru-atunci deschis se pare,
Și-al fericirilor izvor;
O, dacă ar putea să fie
Etern — a dragostei pruncie!*

Din împreunarea bine proporționată a elementelor ce compun aliajul poetul leagă considerații privitoare la potrivirea temperamentelor în taina căsătoriei. Căci acolo unde „află împără-

Argumente științifice (?)

de Ion Bozdog

Continuare din pag. 1-a

nală n'a fost cea maghiară" (pg. 45). „Săcuii deci, deși sunt un popor oriental, deosebit ca origine de cel maghiar și deși în vinele lui poate curge și sânge de-al Hunilor retrași în Europa de sud și de-al Avarilor rămași între Dunăre și Tisa, totuși... s'au unit și amestecat atât de mult cu Ungurii, încât în mia de ani trecută au devenit cu totul maghiari". (pg. 60).

Așa se vorbește și argumentează pentru lumea din afară, azi! Să defacem însă puțin vălul subt care s'a frământat această problemă în ultima sută de ani și să încercăm aci și păreri Săcuilor „de sânge”, care, probabil au simțit și trăit în carne și oase această frățietate și identitate de soartă prin strămoșii lor și prin generațiile apropiate.

Dr. Koós Mihail, aj. secretar ministerial și conducătorul Expoziției săcuiești (Székely Kirendeltség) din Tg. Mureș, scrie la 1905 „Săcuimea, este cât se poate de izolată de rețeaua spirituală și economică a Ungariei. Acest fenomen a atras asupra sa atențiunea opiniei publice și a deșteptat năzuința ca să legăm cât mai nemijlocit Săcuimea izolată de masele ungurești... să întărim poporul săcuiesc în cultura națională maghiară, în sănătatea și vieța economică maghiară (pg. 5).

În anuarul Soc. săcuiești din Tg. Mureș, compus la cea de a 100 întrunire a membrilor ei, economul-secretar *Szentgyörgyi Dénes* scrie la pg. 61:

„A trebuit — în sfârșit — să începem ceva, ca acea distanță care a despărțit pe Săcui și pe Ungurii de bază (törzsmagyarok) să înceteze a fi părete despărțitor și contactul între frații de sânge maghiar ai țării trebuie parmanentizat, altfel, niciodată nu se va putea rezolvi problema săcuiescă”.

Atâta am reușit să facem (prin plasarea copiilor săcui, prin mijlocirea de muncitori etc.) că săcuicul nu se mai simte străin de patria mamă, iar acum trebuie să trezim în locuitorii marii Ungarii dorul ca să graviteze spre răsărit”.

Separatismul dintre frați trăia viu pe pământul Ardealului. Editorii din 1852 ai cronicei lui *Cserrei* puneau în fruntea ei memorabilele versuri ale acestuia:

Bárcsak ezután tanuly, Erdély, édes hazám,

chiere sever și gingaș, blând și tare“ se produce, în căsnicie, o bună și prelungă armonie, asemănătoare glasului de clopot, armonie ce rezultă din împreunarea elementului aspru cu cel moale (cupru și cositor).

După reveria clipelor vrăjite din timpul logodnei urmează deșteptarea la realitate. Astfel cununia

Cea mai mândră sărbătoare
Curmă, ah, al vieții Mai,
Căci cu vâl și cingătoare
Piere visul dalb din rai.

Pasiunea fugind,
Iubirea să fie
O floare-ofilind
Sămânța să 'nvie,

Urmează apoi minunatele portrete ale soților: bărbatul, destoinic și capabil să se ia la trântă cu puterile vrăj-

S a magad fiaiddal élj csendesen egy [portáo,
Magyarországiakkal ne czimborály [oly puhán,
Hogy, mint most, ne törödjél, magad [szörnyü kárán.

Cel puțin de-acum înainte să înveți minte Transilvanie, dulcea mea patrie și să trăiești la olaltă cu proprii tăi fii; cu Ungurenii să nu te întovărășești așa ușor, ca să nu te căiești, ca acum, de paguba ta grozavă. — Realități istorice în Voivodatul Transilvaniei. Prof. I. Lupuș (pg. 84).

De ce s'a zgândărit atâta problema săcuiescă în special dela 1890 încoace și de ce se călărește pe ea și astăzi, ne-o spune în *Anuarul Societății Săcuiești același Dr. Koós Mihail*: „Cu salvarea Săcuilor, salvăm pentru Ungaria o provincie care piere: *Salvăm Ardealul pentru Ungaria!*“ (pg. 119—120).

De aici lacrimile lor pentru... Săcui.

Între regulament și omenie

de Iorgu Gane

Poate nu-i așa cum scriem cu inima; cititorii noștri sunt în drept să judece.

S'au dat și se mai dau încă o mulțime de comunicate; stau scrise pe geamurile autobuzelor și în coloanele ziarelor norme în care se arată grija și respectul pe care trebuie să-l aibă cetățenii teferi față de răniții care și-au lăsat așchi din carnea lor pentru apărarea patriei.

Dar oare le păzesc și îndeplinesc toți așa cum glăsuște litera comunicatelor?

Vezi adesea în autobuze soldați cu două-trei semne ale sacrificiului, înghesuți prin mulțime, în picioare, pe când alții, parcă anume cultivându-și osânza, abia încap pe câteo bancă... Nu mai vorbim de sexul slab care, în asaltul de a ocupa un loc, se dovedește cumplit de tare.

În ziua de 1 Septembrie așteptam în dreptul „Casei Profesorilor“ dela Liceul „A. Șaguna“ un autobuz în spre gară. Alături de mine aștepta neliniștit și un rănit care, într'un neastâmpăr continuu, dădea semne de înfrigurare. Au defilat fulgerător pe dinaintea noastră vreo trei autobuze, fără gând să se oprească. În același timp — era ora 3 — își fac apariția, cu mult fum, mașinile unei uzine din localitate, în număr nu mai puțin de 4. Opresc de-și iau cei câțiva funcționari — mai puțini decât numărul vehiculelor. Cum rănitul nu mai putea să aștepte, s'a adresat rugător celor patru șoferi și celor dinlăuntru, domni ingineri și funcționari, să-l ia și pe dânsul până la I. A. R. unde era în

mașe ale vieții sale rodnice și curajoase; femeia, stăpâna cinstită a casei, mama iubitoare a copiilor numeroși, soția devotată și credincioasă, muncitoarea iscusită și pururea neobosită.

Tineretul din mijlocul acestui veac frământat — fete și băieți, deopotrivă — ar putea să-și tipărească în minte portretele schițate de gânditorul Schiller în această poemă, atât în ceea ce privește gingașia și curețenia iubirii, cât și concepția serioasă a trăirii vieții în temeiul unui scop etic și etnic:

Bărbatu-i slit
La greu să pornească,
Să lucre, râvnească;
Să plante, să dreagă,
Să stoarcă, s'alragă
Să cerce, să tindă
Norocul să-l prindă.

CALABRIA

de

N. Babole

Cel mai nou episod al mării bălții pentru stăpânirea Mării Mediterane se desfășoară azi pe pământul Italiei peninsulare. Puntea de trecere dintre Italia și Sicilia, ocupată de armatele anglo-americane, o formează ținutul Calabriei.

Această provincie e așezată în colțul de sud-vest al cismei italiene, formă tipică a peninsulei Italiei. Pe timpul Romanilor acest ținut se numia *Bruttii*, iar numele de Calabria îl purta ținutul de sud-est al peninsulei.

Calabria are o întindere de 12.000 km², jumătate cât Sicilia, fiind acoperită în partea cea mai mare de munți stâncoși. Aici se întind ultimele ramuri ale munților *Apenini* numiți în vechime *Mons Sila*.

Munții sunt acoperiți cu păduri de brad, molid, platani, castani, nuci, lemn dulce, olivi, aloë și smochini. Înălțimea lor variază, la Sud, *Aspromonte* și *Montalto* 1958 m., la mijloc, *M. Sila* cu vârful *Gariglione* 1715 m. și la Nord, *S. Dolce dorme* 2271 m.

Munții alternează cu podișurile a căror înălțime adeseori nu atinge nici 1000 m. Pe țarm se întinde un șes îngust care se lărgeste în deosebi în dreptul orașului *Crotone*. Aici văi numeroase deschid căi mai lesnicioase spre interiorul provinciei. E un ținut frământat de cutremure dese și foarte puternice. Și azi se mai văd urmele cutremurului din anul 1783, care a nimicit 300 de orașe și sate când și-au aflat moartea 30.000 de oameni.

Calabria produce cereale, orez, șofran, vin și uleiuri bune din care are un export însemnat. Viermii de mătase se cultivă cu multă predilecție, de-a semenea vitele cornute, oile, bivoliile, caii și cătării. Din carierele ei se scoate alabastru, marmoră, cretă și aramă.

Din punct de vedere administrativ se împarte în trei provincii: *Reggio di Calabria*, *Catanzaro* și *Cosenza* cu o populație de aproape 2 mil. de suflete.

Calabrezii vorbesc un dialect italian deosebit. Limbajul lor e plin de expresiuni originale și caracteristice. Ei sunt ceva mai înapoiți decât ceilalți Italiani, foarte superstițioși, dar sinceri și ospitalieri. În vreo 40 de comune locuiesc și 50.000 de Albanezi, emigrați aici prin sec. XV-lea, care și-au păstrat foarte bine limba și obiceiurile naționale.

În evul vechiu, acest ținut a fost colonizat foarte des de Greci. Ei au găsit aici aceeași climă plăcută, aceleași împrejurări fizice ca și în patria-mamă. O salbă de porturi au întemeiat Grecii pe țărmul Mării Ionice, mai sănătoși și mai roditori decât al Mării Tirenene. Urmele civilizației grecești se văd și azi pretutindeni. Orașele *Sylbaris*, *Thurii* și *Croton* s'au bucurat în vechime de o faimă deosebită. *Rhegium*, *Scyllaeum*, azi *S. Giovanni*, *Hipponium*, *Terina*, *Tempa* și *Laus* completează ghirlanda de colonii de jur împrejurul acestei peninsule.

Azi cele mai multe din aceste orașe zac în ruine sau au dispărut fără urmă. Astfel orașul *Sylbaris*, faimos în antichitate pentru bogățiile lui nenumărate, dar și pentru risipa și desfrânarea lui proverbială, a fost distrus în anul 510 a. Chr. de Crotonieni.

Orașul *Croton* este și azi port însemnat. Aici a întemeiat, în anul 526 a. Chr., *Pythagora* vestita sa școală de filosofie și științe matematice.

Dela Greci Calabria trece, rând pe rând, în stăpânirea Romanilor, Vandailor, Bizantinilor, Normanzilor și Spaniolilor. Prin anii 1861 generalul *Gariibaldi* o alipește la Italia, deodată cu desființarea regatului celor două Sicilii din care a făcut parte încă din sec. XII-lea.

Astfel acest modest colț de țară e predestinat azi, ca de-atâtea ori în sbuciumatul lui trecut, să dea o nouă contribuție de sânge, să aducă o nouă jertfă, pentru crearea unei lumi de adevărată dreptate și civilizație, pe care omenirea o așteaptă cu atâta ardoare.

Atunci nesfârșit se revarsă și darul
Cu mândră avere se umple hambarul,
Și spațuri și casă atunci se lărgesc.

Năuntru drege
Cînștită stăpână,
Copiilor mamă,
Și poartă în casă
O cârmă aleasă,
Pe fete le 'nvață,
Înfrână băieții,
Și nu mai înceată
Din mâni niciodată,
Sporind chibzuil
Bogatul venit,

Și strânge comori prin saltare cu șrul,
Și 'nvârte pe fusul, ce sfârâie, firul,
Și adună 'n dulapul frumos poleit
Și lăna sclipindă și inul 'nălbil
Și totu 'n sclipire și 'n lustru 'nvălește
Și 'n veci muncește.

O să-mi reflecteze tinerii, dar mai ales tinerele din ziua de astăzi, că ta-

bloul e anacronic și că lor, — „intelectualelor“, — nu li se mai potrivește. Le voi răspunde simplu: Acesta-i rostul de totdeauna al femeii, iar intelectualismul nu trebuie să sugrume regula generală, etern valabilă. El va fi bine să rămână deci o excepție, care să innobileze menirea adevărată a femeii din clasa cultă, nu s'o întunece și s'o compromită.

Numai Asociațiunea transilvană „Astra“ ne ajută; se gândește cineva la asta?

Adunarea generală

a Despărțământului
„ASTRA“-Brașov

CONVOCARE

Membrii Despărțământului central județean „Astra“ Brașov sunt convocați în adunare generală ordinară în ziua de 19 Septembrie 1943 în comuna Brănceni, Sala Asociației Profesorilor Secundari

ORDINEA DE ZI:

La ora 11.30

Cuvânt de deschidere, rostit de Dr. Nicolae Căliman, președintele despărțământului Brașov.

— Salutul satelor brăne, de Dr. Aurel Stoian, președintele despărțământului „Astra“-Brașov.

— Inscrierea delegaților celorlalte organizații ale „Astrei“ din județul Brașov.

— Alegerea a trei verficatori ai procesului verbal.

— Raportul general al despărțământului „Astra“-Brașov pe anul 1942-43.

— Raportul de casă pe anul 1942.

— Raportul cenzorilor pe anul 1942-43.

— Votarea bugetului pe anul 1943.

— Descărcarea comitetului de gestiunea anului 1942.

— Alegerea a trei cenzori pe anul 1943.

— Propuneri și interpelări.

— Închiderea adunării.

La ora 14 (2 după masă)

Program cultural

O șezătoare ardeleană de prof. Iorgu Gane, jucată de Cercul cultural „Astra“-Peștera.

— Coruri naționale și patriotice, executate de corul Uzinelor „Astra“ de sub conducerea prof. Nicolescu.

— Declamații.

— Concurs de port și joc brănean. (Vor participa toate comunele brăne).

— Expoziție de copii între 2 și 5 ani.

Celelalte amănunte, în legătură cu această adunare generală, au fost publicate în nr. 67/1943 al „Gazetei Transilvaniei“, cu singura modificare, că ședința administrativă se va ține la ora 11.30 (imediat după slujba bisericească) iar programul cultural va începe la ora 14.

Din ședința Comitetului „Astrei“, Brașov ținută în ziua de 7 Septembrie 1943.

Președinte,
Dr. N. Căliman

Secretar,
Ion Colan

Notă.

În conformitate cu Statutele și Regulamentul „Astrei“ propunerile și interpelările vor fi înaintate biroului „Astrei“, în scris, înainte cu trei zile de data adunării generale. În caz contrar nu vor fi luate în considerare.

Din lumea largă

Mișcările continentelor

Acum 25 de ani teoria marelei savant german Alfred Wegener asupra mișcării scoarței pământului a făcut senzație în cercurile științifice. S'a iscat o discuție violentă între reprezentanții diferitelor opinii. Harta lumii arată altfel în timpurile preistorice decât astăzi. Arabia și Africa precum și Spania și Africa erau unite. Abia mai târziu marea și-a făcut loc prin văile adânci. Alfred Wegener a atras atenția asupra faptului că coastele atlantice ale Europei și Africii se potrivesc atât de bine cu cele ale continentului american, încât par ar fi fost despărțite cândva prin pumnul unui titan. Insulele dintre coastele continentelor par a fi niște rămășițe împrăștiate în cursul acestor catastrofe naturale. Lanțurile munților se continuă de cealaltă parte a oceanului, iar identitatea structurii geologice, precum și a faunei și florei indică unitatea de odinioară a continentelor. Măsurători geodetice exacte dovedesc că scoarța pământului se mai mișcă încă. Conform acestora America de nord se depărtează de Europa anual cu 30 cm.

Pentru monumentul de pe Tâmpa

Chemare către toți Români!

Pe Tâmpa Brașovului, mărturia tuturor luptelor și jertfelor noastre ce le-am dat în decursul veacurilor, s'a hotărât să se ridice o „CRUCE MONUMENT“ care să simbolizeze „VEȘNICIA ROMANEASCĂ“ pe pământul sfânt al TRANSILVANIEI.

Acest monument va reprezenta un măreț ALTAR NAȚIONAL, menit să ne cultive și să ne întărească mândria și conștiința românească și creștină, în așa măsură, ca să putem învinge toate vitregiile, de azi și de mâine ale sorții.

Cu cât se va înălța mai falnică această sfântă cruce, cu atât va spori, în sufletul Românilor de pretutindeni nădejdea unirii și siguranța reîntregirii firești și definitive, căci ea este graiu viu și chemare

sacră de luptă și înfrățire, pentru împlinirea dreptății românești.

Nu ne îndoim că toți bunii Români, pătrunși de măreția simbolului ce se va înălța pe Tâmpa, spre a vesti în veac permanența noastră pe moșia străbună, vor da cu tot sufletul obolul lor, pentru ca acest falnic monument să ia cât mai curând ființă.

Contribuțiile pentru colecta autorizată, prin Jurnalul Consiliului de Miniștrii Nr. 483, din 14 Iulie 1943, apărut în M. O. Nr. 166/1943, se primesc la Prefectura Județului Brașov, Serviciul Financiar, sub titlul „Crucea monument de pe Tâmpa“.

Numele mărinimoșilor donatori vor fi date publicității, pentru a servi ca pildă vie și imbold celor cu inimă și conștiință de români.

Președinte de onoare

Dr. Joe Gherman

Inspector General Administrativ

Președinte Activ

Colonel Manole Enescu

Prefectul Județului Brașov

V-Președinte

Dr. N. G. V. Gologan

Primarul Municipiului Brașov

Membri:

Prof. Dr. Victor Jinga

Rectorul Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale „Regele Mihai I“ din Cluj-Brașov

Dr. Nicolae Stînghe

Protopop ort. rom. al Brașovului

Gheorghe Cuteanu

Fost primar și prefect al Brașovului

Dr. N. Căliman

Președinte al Desp. „Astrei“, Brașov

Inginer Grosu-Viziru

Director General I.A.R. Brașov

Colonel Șerbu Chirilă

Director General al Uzinelor Rogifer, Tohan, Brașov

Ing. Anton Ivanovici

Director General al Uzinelor D. Voina, Brașov

Prof. Ioan Moșoiu

Director al Liceului Andrei Șaguna, Brașov

Prof. Atanasie Bălăcescu

Director al Liceului Dr. Ioan Meșotă, Brașov

Ioan Colan

Conducătorul „Gazeta Transilvaniei“ Brașov

Pret Valeriu Voineag

Parohul Bisericii ortodoxe române Sf. Treime din Brașov

Dr. Radu Pușcariu

Medic, Brașov

Dr. Octavian Pop

Director la Prefectura Jud. Brașov

Secretar:

Dr. Ioan Bran Lemény

Șeful Biroului Cultural la Prim. Municip. Brașov

Vasile M. Teodorescu

Prim-Președinte al Curții de Apel, Brașov

Aurel Ghilea

Protopop rom. unit al Brașovului

Sabin Cioranu

Directorul Băncii Naționale, Brașov

Inginer Ioan Ionică

Președinte al „Camerei de Industrie și Comerț Brașov“

Ing. Constantinescu

Directorul General al Uzinelor Astra, Brașov

Gheorghe Sorescu

Director General al Uzinelor Metrom, Brașov

Colonel Nicolae Strat

Președ. Asoc. Fostilor Luptători Filiala Brașov

Prof. Dragoș Navrea

Președ. Comit. Interșcolar Brașov, Director al Liceului Comercial „A. Bărseanu“ Brașov

Ioan G. Tiberiu

Președinte al Asoc. Comercianților Români, Brașov

Dr. Constantin Sassu

Director Regional al Arhivelor Statului, Brașov

Gavril Pop

Director al Ziarului Tribuna, Brașov

Arhitect Ștefan Bel

Șeful Serv. Tehnic al Prim. Mun. Brașov

Mardare Mateescu

Ziarist

Casier:

Nicolae Ardelean

Șeful Serv. Financiar la Prefectura Jud. Brașov

La microscop

Timpuri grele...

— Nu știți ce spaimă am tras aseară — povestea o doamnă într'un grup de prieteni. Am întârziat la o vizită până către ora nouă, și când am ieșit afară, era o noapte neagră ca cerneala. Dincolo de rotogolul luminos al lanternei mele, strada se topea pustie în beznă și aveam de suit un deal și de coborât o vale până să ajung în centru. La o distanță mare înapoia mea, mai venea cineva cu o lanternă; încolo, nici țipenie de om. După un timp, am avut impresia că pașii din urmă își accelerează ritmul, parcă 'ncercând să mă ajungă. Mi-am amintit că aveam ceva bani la mine și într'o clipă mi s'au perindat prin gând toate poveștile de agresiuni nocturne despre care am auzit de când cu camuflajul. Luțeam și eu pasul cât puteam, dar degeaba, distanța se micșora vertiginos. Începuse să-mi fie frică. Norii atârnav grei, înghițind parcă și casele rare pe care le bănuțam în preajmă. În sfârșit, când tocmai simțeam că mi se taie respirația de atâta goană, aud niște voci care se apropiau din față. Am încetinit brusc pasul, să văd ce intenții avea presupusul meu agresor. Ce credeți că urmarea omul? Vroia să-și economisească bateria. Cum a trecut în fața mea, și-a stins lanterna, a băgat-o în buzunar, și a mers tacticos în lumina lanternei mele, fără să bănuțască de sigur că mica lui economie era cât pe-acți să mă coste pe mine un atac de cord. Imi venea să i strig:

— Nu puteai domnule să-mi spui mai de vreme că asta era tol ce urmăreai?

Matei Lupu

Abonații

sunt rugați să ne încuștințeze ori de câte ori nu primesc ziarul regulat. Dela tipografie expediția se face normal dar, se vede treaba, pricina neprimirii la timp sau de loc, în altă parte trebuie căutată. Și o vom căuta.

Cea mai mare și cea mai mică carte din lume

La biblioteca bisericii Domnikaner din Viena se găsește o carte uriașă. Această carte datează din anul 1424 și este un registru al tuturor călugărilor înmormântați în cavoul bisericii. Are forma unui dulap, paginile cărții având o lungime de 4 picioare și o lățime de 3 picioare; aceste pagini sunt alcătuite din table de lemn îmbrăcate în pergament, care se întorc ca niște uși în țâțani. Cea mai mică carte din lume are mărimea de 14 x 11 mm și este opera germanului Valentin Kaufmann. Această carte minusculă cuprinde pe 124 de pagini, în 1125 linii și 12.250 de litere istoria orașului München.

Când să facem băi de soare?

La suprafața pământului soarele de amiază are, relativ, conținutul cel mai bogat de raze ultraviolete, în timp ce soarele de dimineață și de seară este mai sărac în astfel de raze, deoarece acestea fiind absorbite mult de aer trebuie să facă din cauza poziției oblice a razelor un drum mai lung prin atmosferă. Pe suprafața apei însă soarele de dimineață și de seară are un efect deosebit asupra pielii, din cauza reflecției, confundată adeseori cu razele ultraviolete, deoarece suprafețele de vibrațiune ale razelor orientate oblic sunt polarizate.

America de sud de Africa cu 20 cm. pe an, iar Madagascar de Africa cu 9 metri pe an. În ultimele decenii Groenlanda s'a îndepărtat cu 600 metri spre Vest. 70 de stațiuni de măsurare răspândite pe întregul glob pământesc observă și înregistrează continuu aceste mișcări ale suprafeței pământului.

Vitamine subt sticlă

Astăzi fiecare cunoaște însemnătatea vitaminelor în alimentația noastră. Din acest punct de vedere legumele sunt preferate. Adeseori se aude părerea că legumele crescute în seră nu

conțin de loc sau foarte puține vitamine. S'au făcut cercetări în acest domeniu, constatându-se că un metru pătrat de seră acoperită cu sticlă 6/4 a dat în lunile Februarie—Iunie 36 de castraveți, cântărind în total 18 kg. Conținutul de vitamine al acestui castravete este mediocru, și anume de 9,7 miligrame la sută, consumându-se însă crud, nu se pierd vitaminele la fier. Conținutul de zahăr este destul de ridicat. Dacă se mai ține seama de faptul că în timpul când se recoltează legumele din sere nu există alte legume proaspete, valoarea lor alimentară câștigă mult în importanță.

Biserica cea nouă din Fundata

de Prot. Vasile Stoicanea

În satul Fundata (Bran) s'a construit o biserică nouă și frumoasă, care, — de vor peramite împrejurările, — se va stinși chiar în toamna aceasta. Biserica s'a construit și se zugrăvește cu truda și cu toată cheltuiala d-lui Moise Găvenescu și a soției sale d-na Tincuța, comercianți în Ploești, din dăruțenia cărora, — în construcție și pictură — s'au investit până acum câteva milioane de Lei, jertfă creștinească pentru slava Domnului, făcută cu credință și cu dragoste de neam.

D-l Moise Găvenescu, — plecat „în țară“ din fragedă copilărie, — având ca singură zestre: sărutarea mamei sale iubitoare și statul ei sfânt: „să te rogi totdeauna lui Dumnezeu, — prin o vieță cinstită, prin amnucă și curaj, binecuvântat fiind de Domnul cu o soție înțeleaptă, a ajuns la o bunăstare înfloritoare.

Dragostea față de pitorescul sat al copilăriei, față de mormântul scump al părinților săi, oameni buni și vrednici, cum și credința sa luminată s'au determinat ca din prisosul muncii sale să facă, împreună cu vrednica sa soție, o danie pilduitoare pentru sporul sufletesc al consătenilor săi.

Până când alții folosesc agostita vieții lor pentru plăceri inovate sau o risipesc prin pri străine, familia Găvenescu

Continuare în pagina 6-a

Oameni care au văzut limpede

Dascălul meu: Gavril Onișor

de G. Patriciu

Mă găseam într'un sat, aproape de Brașov, invitat la o serbare școlară. Programul se urma regulat, cu versuri, cântece și jocuri. Și, deodată, mi-am simțit inima ca într'un clește. Corul începuse o melodie populară, pe care o mai auzisem eu odată — o singură dată — în vieța mea:

„Cucule, de unde vii?
Din Ardeal, dela Sibii...“

Ca la o poruncă magică, totul dispăruse în jurul meu. Și de sub vălul amintirilor, un chip de om blajin cu mustața ca vrabia, cu obraji purpurii și ochi albaștri, îmi apărură în fața ochilor atât de viu, că parcă vorbea.

Era Gavril Onișor — fie iertat fostul meu profesor de limba română.

Era un om prea aparte, ca să-l mai poți uita. Copil de „grâniceri“ de dincolo, fugit de-acasă și venit, în regat — Dumnezeu știe cum — învățase destulă carte,

dar mai ales se adăpase din amărăciunile vieții. Cartea — câtă o știa — se căsnea să ne-o dea și nouă. Dar era prea bun, prea moale, pentru copiii răi, care eram noi. *Inimă de român însă, ca a lui, rar a mai bătut în vreun piept omenesc.* La serbările naționale, plângea.

Era un iluminat. Credea în desrobirea Ardealului și în unirea tuturor Românilor, ca în ceva care s'a și petrecut deja, în viitorul istoriei. Credea simplu, fără paradă, ca un lucru de care nici nu mai trebuie să vorbești. Uneori își deschidea tot sufletul. Ne vorbea toată ora, când duios, când vehement, lovind în răstimpuri cu pumnul, în catedră.

— „Trebuie să înțelegeți și voi, odată, feții mei. *Ardealul trebuie să fie al nostru.*“

Scrisoare

*În viforința păgână,
Și din lână și-am făcut
O flanelă, ca un scut,
Să te apere de ger
Și de schije de fier
De necazuri și ninsori,
De dușmani cotropitori,
De durere și de dor,
Și de plumb ucigător.
Flecăre cap de fir*

*Ți l-am picurat cu mir
Și am prins în orice ochiu
Un descântec de deochiu
Ca norocul să și-l poarte,
Să te apere de moarte,
Să te ntoarcă sănătos
Dragul meu, de Făt Frumos.*

Elena Manolache
țărăncă din Oltenia

Cum să-i readucem pe sectari în staul?

— O propunere concretă —

de Pr. Ioan Turcu

În afară de orice indoială, că păstorul sufletesc al satului are datoria să lupte împotriva rădăciilor sectari. Contactul personal cât mai strâns, cunoașterea felului de a gândi al sectarului și aplicarea unui tratament duhovnicesc deosebit, ne deschid drumul convertirii lui la sânul bisericii de care s'a deslipit. Este calea trecerii lui dela eroare la adevăr, dela orbă sufletească la lumină. Dar calea aceasta e departe de a fi pardoșită cu trandafiri. De obicei sectarul fuge din calea preotului. Dacă nu după prima, atunci după a doua luare de contact, când încrucișându-se spadele duhovnicești, el a trebuit să se declare bătut. De aci înainte pe stradă te ocolește, iar la poarta lui zadarnic mai bați, fiindcă rămâne zăvoirită. Și dacă chiar ai pătruns până în curte, un copil bine dresat te întâmpină cu minciuna: nu-i nimeni acasă...

E bine cunoscut apoi refuzul sectarilor de a lua parte la orice manifestație națională, culturală și religioasă, socotind că nimic nu merită să fie văzut și auzit în afară de ceea ce le-ar putea oferi secta lor. Deci nici în cadrul acestora nu li s'ar putea face o pastorație colectivă, ca 'n adunările lor din trecut, bunăoară. De altfel aceste adu-

Continuare în pagina 6-a

Suntem călători

Un călător, pe care-l apucase noaptea într'un sat, a bătut la ușa unui om, l-a rugat să-i dea sălaş. Gazda casei nu i-a ascultat rugămintea. Era om închis și nu prea bucurat de oaspeți.

— „Casa mea nu este pentru călători!“ i-a răspuns scurt și neted.

Drumarul a întrebat atunci pe omul fără inimă:

— Dar înainte de tine cine a șezut în casa asta?

— Tatăl meu — răspunse gazda.

— Dar înainte de tatăl tău?

— Moșu-meu.

— Dar după tine cine va locui în ea?

— Fiul meu.

— Vezi, dragul meu, — răspunse la sfârșit drumețul —, toți cei care au locuit în casa aceasta și cei care vor mai locui, sunt niște călători. Nici tu nu vei ședea pe veci aici. Ești un simplu călător. După tine va veni, — cum însuși ai spus, — altcineva. Dacă tot simpli călători au fost cei, care au stat aici, atunci pe mine un biet călător obosit, pentru ce nu vrei să mă găzduiești o noapte?

Gazda casei a rămas mut și încurcat de rușine. Și-a deschis călătorului ușa.

Bădicu Gheorghe

Cărți pentru muncitori

Conducătorii uzinelor s'au gândit de mult, că și pătura muncitorească are nevoie să i-se dea ceva pentru a-și umplea cu folos sufletesc ceasurile libere. S'au gândit să-i dea un fel de școală, în care să-și lumineze mintea și să-și formeze educația inimii. Mai ales, că în afara orelor de lucru majoritatea muncitorilor își pe-

treceau vremea mai mult în cărciumă. Zdrobiți de munca cea grea a fabricilor, a uzinelor și a minelor din fundul pământului ei nu găseau distracție decât în pahar.

Or, acest pahar este cuibul multor păcate și stricăciuni. De aceea s'a hotărât să se formeze pentru muncitori biblioteci.

Dar tocmai aci stă greutatea: Ce cărți sunt potrivite pentru ei? Precum sunt prieteni buni și prieteni răi, tot așa sunt cărți bune și cărți rele.

Când e vorba să facem biblioteci pentru muncitori ca și pentru țărani trebuie să fim cu mare grijă la întocmirea listelor de cărți. Altfel zidim pe nisip... (gh. t)

Învățatul și sobolul

Un om învățat dar sărac se întinse pe iarbă în grădină, afundat în gânduri. Foamea și ticăloșia, însoțite de nesomnul din noaptea trecută, se arătau pe fața lui.

Aproape de el un sobol scurma pământul negru, făcându-l mușuroiu.

— „Ce scurmi așa tare, vie-tate bună?“

— Imi caut în pământ hrana, pe care într'ânsul o aflu pururea — răspunse scurmătorul.

— Așa? — se întrebă, pe sine însuși, flămândul fiu al Minervei, — au pământul nu este muma noastră a tuturor,

Continuare în pag. 6-a.

Cum să-i readucem pe sectari în staul?

— O propunere concretă —

de Pr. Ioan Turcu

Continuare din pagina 5-a

nări erau o școală bizară în care li se turna picătură cu picătură otrava rătăcirilor de tot felul, până într'atâta, că sufletul lor nu se mai putea lipsi de această otrăvă. Poarta acestei școli le-a închis-o legiuitorul prin desființarea sectelor. Perspectiva unei vacanțe prea lungi nu e bine să le suradă însă nici lor, nici nouă. De aceea socotim că ar fi bine să se înființeze în localitățile contaminate de sectari o școală duminicală de reevangelizare, cu caracter obligatoriu. Ar fi singura silă pe care am putea să le-o facem spre binele lor. Școala ar urma să funcționeze în cadrul unei instituții neutre, cum este Casa Culturală, în care să se procedeze la supunerea organismului sufletesc sectar unui tratament de dezintoxicare. După completarea lor vindecare, credem că sectarii înșiși vor cere încorporarea lor în biserica neamului și în comunitatea de simțire românească. Se înțelege, conducerea școlii o va avea preotul, secondat de ceilalți cărturari ai satului, fiindcă e bine să se știe și de către sectari, că dacă orice om s'ar apuca să-și facă singur ghetele sau hainele de trebuință, fără a cunoaște meseria — așa cum nu cunosc sectarii Scriptura — apoi lesne ne putem închipui cum am umbla îmbrăcați și încălțați. Școala aceasta să nu acorde vacanță și să nu cunoască oboseala până 'n clipa în care se vor convinge toți rătăciții că cine n'are mamă biserica, n'are de tată pe Dumnezeu.

Biserica cea nouă din Fundata

de prot. Vasile Stoicanea

Continuare din pagina 5-a

o închină pentru întărirea sufletescă a satului Fundata, având convingerea, că satul — păstrându-și tradițiile sale de veacuri — trebuie ridicat la înălțimea cerută de condițiunile vieții spirituale de azi.

Se pot ridica, — pe lângă strădania conducătorilor săi firești, — oameni cu prisosuri materiale care — plecați din brazda lor — înțeleg să jertfească pentru altare de închinare și pentru vetre culturale la țară.

Să dea Dumnezeu ca pilda onorabilei familii Găvenescu să găsească următori pretutindeni.

D-nii colaboratori sunt rugați a ne trimite articole scurte.

DUMINEGA

Lăudați pe Domnul

„Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul“... Ps.103, v. 1.

Prea multă răutate, vicleșug și prostie s'a ridicat și a învățat sufletele oamenilor de azi pentru ca ei să nu se sfășie cu atâta cruzime.

Mulți au uitat să laude numele Domnului. Ei nu știu să se laude cu iscusința, averea sau puterea lor. Nesocotesc cuvântul prorocului: „Să nu se laude cel înțelept cu înțelepciunea lui, nici cel puternic cu puterea lui și nici cel bogat cu bogăția lui, ci acela care se laudă așa să se laude: că este înțelept și mă cunoaște, fiindcă eu sunt Domnul și la mine este: îndurarea, judecatata și dreptatea pe pământ“.

De vrei să fii dumerit, bagă de seamă la pasările cerului care dis-de-dimineață fac să răsună tot cuprinsul firii de cântecul și cripitul lor. Ele aduc întâiu prinos de laudă Ziditorului

și apoi, împânzesc grăbite cele patru zări, ca să-și adune hrană.

Fii atent, la sborul și cântecul ciocârliei: „Ea se desprinde din cuibul cald de pe pământ și ca un vârtej amețitor s'avântă în văzduh. Apoi, după ce se pierde în ceața zărilor albastre, auzi cum își desprinde dela gât salba de triluri, cu zornăit de galbeni, pe care o risipește, cu inimă largă, pentru mângâierea celor trudiți și ca o neconținută chemare către toți de-a căuta „mai sus, tot mai sus“, spre Domnul.

Nu-i tot una să-ți începi truda zilnică cu sufletul închis și strâmt al celor păcătoși.

Din mila cerului astăzi belșugul pâinii ni s'a dat: „El satură de îndurări pofta ta, face dreptate și judecă pe cei apăsăți“.

Binecuvântați și lăudați pe Domnul, așa ne îndeamnă psalmistul, iar ierarhul martir Ioan Gură de Aur ne-a

lăsat porunca: „Mai bine să înceteze soarele din călătoria sa, decât să înceteze ruga și lauda psalmilor.“

Nu nesocotiți această poruncă; intrați în biserică și binecuvântați pe Domnul: „binecuvintează și tu, suflete al meu pe Domnul, și toate cele din lăuntrul meu numele cel sfânt al lui“.

Când atât de mulți sunt cei ce iau în deșert numele Domnului; când omul își descarcă năcazul sau își acopere greșeala înjurând pe Dumnezeu, când neamuri întregi și împărății mari hulesc și batjocoresc pe Domnul, ce putem aștepta alceva decât învățare, ură, turburare și războiu.

Așa cum murmură izvorul în șipot și cum răsună cântecul pasărilor în codru, să binecuvântăm și să lăudăm și noi pe Domnul.

Pr. Ioan Scurtu

Din lumea largă

Ploaie artificială

Progresele tehnice din ultimele decenii au provocat dezvoltarea revoluției în economia germană a irigației. Însă alături de instalațiile pentru irigații pășit și ploaia artificială. Apoi este stropită cu ajutorul unor instalații speciale pe o mare întindere, aceste instalații fiind bazate pe principii de presiune

Ace acustice

În Institutul pentru cercetarea vibrațiilor din Berlin există încăperi în care niciun sgomor nu-și poate avea ecoul. Pe deasupra, pereții și plafonul acestor camere sunt captuși cu materii care absorb orice sunet. Pentru clădirea acestei săli a fost întrebuințată nu mai puțin de 64 tone sgură, 30 kilometri scânduri și un milion de ac cu gămălie. Această încăperie este de un mare ajutor în cercetările ce se fac relativ la sunet.

Un muzeu de tapete

Singurul muzeu de tapete din lume își sărbătorește zilele acestea a 20-a aniversare de la fondarea sa. Obiectele cele mai de preț ale muzeului sunt cele mai vechi tapete din orașul andaluzian Cordova, precum minunate tapete din secolul 16-lea până în secolul al 18-lea.

Jalea soldatului

Frunză verde trei căline,
Vai, Doamne, d'un an de zile
Mult rău m'a mâncat pe mine,
Cât am stat în bătălie
Și tot în țară pustie.
Când gândesc la maica mea
Mi se rupe inima.
Când gândesc la frățiori
De dorul lor stau să mor.
Când gândesc la sorioare
Și părul din cap mă doare.
Câte rele suat pe lume
Toate m'au mâncat pe mine.
Câte rele-s pe pământ
Toate m'au mâncat pe rând.
Câte rele m'au mâncat
Pe toate eu le-am uitat,
Dar răzbelul n'am să-l uit
Până m'o băga'n pământ.
Câte Doamne mai văzui
În doi ani și două luni
Nici nu pot să vi le spun
Măcar că de gură-s bun,
Nici n'aș putea să le scriu,
Nici în minte să le fiu,
Și nu cred că-i om pe lume,
Să le știe toate spune.
Că-i ușor ca să tot spui
Și ce țeste și ce nu-i,
Dacă n'ai fost în răzbel
Amărit și străinel,
În patrulea ziua, noaptea,
Tot alături cu moartea.

Alcătuia de Vasile Sassu, plus din com. Purcăreni, jud. Brașov.

Culeasă de Sassu Ducșoa

AVIZ

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisori destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură“ vor trimite la adresa de Gh. Tulbure, Brașov, Dorobanți 13.

Eroii noștri

Crizbav

Dușia Iosif

soldat

Intr'o primăvară — era la 9 Aprilie 1942 — luptând pentru aceluși SEVASTOPOL sângeros, soldatul Dușia Iosif, vânător de munte, a închis ochii, lăsând celor de-acasă mărturia eroismului lui VIRTUTEA MILITARĂ, cea mai mare distincțiune ce se poate acorda gradelor inferioare.

Tatăl său, Iosif, a murit în războiul pentru întregirea neamului. Fiul a intrat în mormânt pentru reîntregire. Și așa, din tată în fiu, viețile românești ni se duc pentru veșnicia țării acesteia adânc sbuciumate.

Avea, Iosif Dușia, o prăvălie la București. Fără el, toată agoniseala unui om timp de atâția ani, s'a prăbușit.

Invățăatul și sobolul

Continuare din pag. 5-a.

și de îl voui scurma și eu, oare nu-mi va da el și mie hrană mai bună de cât nemulțămirea tortură de minte?

El se făcu plugar și nici odinioară nu i-a părut rău de această schimbare a stării sale...

Cinstesc și eu științele. — Ele sunt scânteii sfinte în acest lut omenesc. La domnia lor se supune cerul și pământul. Dar când ele fură dela plug mâni, fără a câștiga prin aceasta capete, și așa ele însuși fac a suferi pe învățăceii lor, atunci îmi este greu...

(Foata pentru minte, inimă și literatură Nr. 22 din 1841).

Un fir de grâu cu zece spice

La Grossgraschtetz în Sudețengau un țăran a găsit în lanul său un fir de grâu cu zece spice. Spicul mijlociu avea o lungime de 12 cm. și purta pe fiecare parte câte patru alte spice de câte 4—5 centimetri lungime. Al zecelea spic era foarte puțin dezvoltat.

Din lumea largă

Corpul omenesc conține aramă

Poeții care au vorbit de atâtea ori de vitejii „cu pleptul de aramă”, nu-și închipuiau că într-adevăr în corpul omului se găsește și aramă. Este drept că ar fi poate de făcut o mică corectură și anume că mai ales organismul femeilor și nu cel al bărbaților e mai bogat în aramă. „Bogat” este numai un fel de a vorbi pentru că e vorba doar de câteva miligrame de cupru conținut în organism.

O doctoriță germană, Ragnar Berg, a publicat de curând un studiu complet asupra problemei cuprului în viața organică. Toate plantele și animalele conțin urme de cupru pe care îl dobândesc din apa mării sau din apa izvoarelor. La animale și la om, organele care conțin mai mult cupru sunt plămânii, ficatul și inima. Se pare că joacă un rol deosebit în timpul sarcinii, deoarece se dublează cantitatea aflată normal în uter. Se presupune de aceea că rolul jucat de cupru e în legătură cu dezvoltarea protoplasmelor și că mama în timpul sarcinii și copilul în creștere au o mai mare nevoie de cupru decât de fier și de mangan, cărora li se acordă până acum un rol atât de însemnat. Cât de important este rolul cuprului în reproducere, o dovedește faptul că șoarecii hrăniți experimental cu alimente din care s'a îndepărtat orice urmă de cupru, rămân sterili, reproducerea fiind imposibilă atunci când lipsesc aceste cantități atât de mici de metal roșu, hotărâtoare însă pentru crearea noului vieții.

O minune a timpurilor vechi în muzeul tehnic din Viena

O minune tehnică unică în felul său se găsește în muzeul tehnic din Viena. Este vorba de mașina de scris a maestrului Knaust, mecanicul Mariei Terezia.

Lucrarea sa, care datează din anul 1760, este cu mult superioară — în ceea ce privește finețea tehnică și mecanismul complicat — unei mașini de scris moderne, dacă putem spune astfel. Ceea ce este interesant la dânsa este faptul, că ea nu bate litere tipărite, ci scrie în adevăratul sens al cuvântului, cu pana de gâscă. Mecanismul este închis într'o sferă, în care se găsește o măsuță de scris și o figură de bronz, care scrie cu mâna, singură, literă după literă pe hârtie, cu ajutorul unei pene de gâscă. Ideea tehnică ar putea să ne apară aproape supranaturală pentru puterea noastră de concepție tehnică de astăzi.

În realitate și aici numai gândirea clară a realizat imposibilul. Pentru fiecare literă lucrează un excentru, care activează un sistem de pârghii. Dacă apăsăm pe pârghia unei litere anumite, sistemul de pârghii, care lucrează cu ajutorul unui arc de oțel, este pus în mișcare și mâna care este în legătură cu acest sistem, caligrafiază într'un scris impecabil, introducând din nou pana în cerneală.

Aceasta este numai o plesă specială, care ilustrează spiritul tehnic al zilelor trecute. Dacă n'ar fi produs realizări atât de geniale, nu ar fi fost posibil progresul enorm de mai târziu — cu toate că această mașină de scris nu are astăzi nicio valoare practică.

Străzi din cauciuc

Savanții japonezi au reușit să fabriceze un nou material de construcție pentru șosele, și anume din cauciuc. Deoarece regiunile cucerite în cursul războiului de către Japonia sunt foarte bogate în cauciuc, noua invenție poate fi aplicată în proporții mari.

Căderea unui meteor în munții Pirinei

În vestul munților Pirinei s'a putut observa zilele acestea un fenomen neobișnuit. În apropiere de steaua polară s'a desprins un meteor vizibil cu ochiul liber. Acest meteor a căzut, lăsând în urma lui o coadă luminoasă ca o cometă. În jurul acesteia s'a format o lumină puternică, ca de magneziu, iar coada a mai putut fi zărită pe cer timp de trei minute.

Conținutul de fier al organismului femeii în timpul sarcinii

În ultimii ani s'a acordat o atenție deosebită existenței metalelor în corpul omenesc și influenței acestora asupra funcțiunilor organismului. Majoritatea fierului din organismul omenesc se află în hemoglobina globulelor roșii ale sângelui, și anume în total aproximativ două grame. În afară de aceasta fierul se găsește în toate celulele care n'ar putea respira fără acesta. Cercetările au arătat mai întâi de toate o diferență considerabilă între conținutul de fier al organismului bărbatului și cel al femeii. Băieții și fetele însă au același conținut de fier. În timp ce bărbatul adult are în corpul său 120 de miligrame de fier la o sută de grame de ser al sângelui, femeia are numai 91 de miligrame. Numai în timpul sarcinii cantitatea de fier din organismul femeii se ridică cu 33 miligrame, fiind atunci de 120 miligrame la fiecare sută de grame de ser al sângelui. Datorită acestui fapt se poate constata precis sarcina. Odată cu moartea copilului, conținutul de fier al serului sângelui scade imediat, revenind la conținutul normal de 91 miligrame. În timp ce până în prezent nu se putea spune cu precizie, chiar cu cele mai bune metode, dacă copilul mai trăiește sau a murit, astăzi aceasta se poate afirma hotărât, constatându-se cantitatea de fier din serul sângelui.

Industria cinematografică, a șaptea industrie a Franței

A șaptea mare industrie a Franței este industria cinematografică. În anul precedent veniturile acestei industrii s'au cifrat la 3,3 miliarde franci. Numărul vizitatorilor a fost de peste 300.000 milioane de persoane. Statul francez încasează anual peste un miliard impozite dela industria cinematografică. Numărul personalului cinematografic se cifrează în Franța la 3500 de actori, regisori, etc. Producția cinematografică franceză este în continuu spor. În anul 1942 au fost turnate 74 de filme de lung metraj. În anul 1943 producția va fi considerabil sporită.

PARCHETUL TRIBUNALULUI ILFOV

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata, Ștefania Crișan, de religie greco-catolică, în vârstă de 40 ani, domiciliată în Brașov Str. Cuza Vodă Nr. 50-a, refugiată din comuna Comori jud. Mureș, Vă rog să binevoiți a dispune împlinirea formelor legale pentru reconstituirea actelor următoare;

1. Actul de naștere. Sunt născută în comuna Comori jud. Mureș, în ziua de 7 Octombrie 1902 din părinții Dumitru Mareș, agricultor în comuna Comori și soția sa Maria, născută Oprea, ambii de religie greco-catolică, de origine etnică română, căsătoriți legitimi.

2. Actul de căsătorie. M'am căsătorit în 28 Februarie 1921 cu Ioan Crișan de religie greco-catolic, de origine etnică român.

În dovedirea celor de mai sus propun martori pe D-l Dr. Eugen Nicoară, medic la Spitalul Mărzescu din Brașov și pe Ioan Mariș gardian public la Poliția Brașov.

Am nevoie de aceste acte pentru a ocupa un serviciu.

Cu stimă,
Ștefania Crișan

Nr. 9297.

Data 24 Iulie 1943.

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Brașov.

În conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul-Lege Nr. 4601/1940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la Parchetul acestui Tribunal.

Prim-Procuror,
Indescifrabil

Prim-Secretar,
Indescifrabil

Primăria com. Moeciul de Jos
Județul Brașov

No. 1949/943.

Publicațiune

Primăria com. Moeciul de Jos, jud. Brașov, vinde prin licitație publică în bloc un număr de 820 arbori de esență brad, deperizanti și doborâți de vânt, din pădurea Greotși cu un volum de 570 metri cubi, în ziua de 27 Septembrie 1943 ora 10 a. m. în localul primăriei comunale.

Licitația se va face cu oferte închise și sigilate și cu bani gata.

Vadul este de 10° în numerar sau efecte garantate de stat.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 88-110 din Legea Contabilității publice.

În caz că prima licitație nu va avea niciun rezultat, se va ține a doua licitație în ziua de 4 Octombrie 1943 ora 10 în același local și aceleași condițiuni.

Moeciul de jos, la 2 Sept. 1943

Primar,
Ioan Gh. Zechil

Notar,
Dumitru Vișa

Dactilograf (ă) să cunoască perfect germana și româna caută urgent Fabrica de Hârtie Letea Bacău.

Salariu 20.000 lei, plus locuință, încălzit și luminat. Oferta și copiile de pe acte vor fi adresate Direcțiunii Fabricicii Bacău.

Biblioteca „Astei” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Reintors' din concediu

Doctorul ARITON

medic primar la Spitalul Mărzescu își rela consultațiunile în Str. N. Iorga No. 22

Cinema „Astra”

Dela 8 Sept.

PREZINTĂ PE

Emil Jannings

în comedia

Inimă veșnic tânără

cu: MARIA LANDROCK
VIKTOR DE KOWA
WILL DOHM
ELISABETH FLICKENSCHILDT
HARALD PAULSEN

Citiți și răspândiți „Gazeta Transilvaniei”

Sanatoriul Dr. Dogariu

Chirurgie — boli de femei și nașteri.

Secția chirurgie (operații) condusă de Dr. VASILE DOGARIU medic operator.

Secția boli de femei și nașteri condusă de Dr. PETRE BORGEA, fost asistent universitar, ginecolog-mamoș.

BRĂȘOV
STR. GENERAL AVERESCU 11
Telefon 3602

Cereși neîntrecutele

Brillantine colesterinate

Melrod

preparate după cea mai modernă formulă. Ele hrănesc părul și-i dau o deosebită strălucire și suplete. Grație compoziției lor speciale ele emulsionază cu apa spumoasă și conțin brillantinelor comune, nu lasă părul gras după spălare cu săpun.

Melrod

Excelente ape de Colonie — Ulei de nucă

București Bv. Filantropiei 339. — Tel. 4.83.56

Bucătăreasă La internatul Liceului Elena din Brașov, este vacant postul de bucătăreasă; condițiunile de primire se pot vedea la cancelaria școlii între orele 8-1 și 4-6.

Tipografia „Astra” Brașov
caută

ucenici români

Dr. Sever Cărpinișan

Specialist în boli de femei și nașteri

BRĂȘOV

Calea Victoriei 13, Tf. 3443

înforcându-se de pe front
refa consultațiile

Cinema „ARO”

prezintă dela 8 Sept.

Așa vreau să trăiesc

cu celebrul tenor

FERRUCCIO TAGLIAVINI
SILVANA IACHINO
CARLO CAMPANINI

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Dir. Ilie Luția, București Lei 2000
 Dr. Pavel Ticușan, medic,
 Brașov 2000
 Viciu Quintilian, primpretor,
 Hărman Lei 1000
 Cornel Puiu, avocat,
 Brașov 1000
 Prof. D. Munteanu-Râmnic 500
 Sft. Damșa Sever, Caransebeș 500

Teatrul REDUTA 14 Sept. 8.30

și

Cinema ASTRA 15 Sept. Matineu

Grandiosul Turneu

A L H A M B R A

N. Vlădoianu

cu nemuritoare operetă a poeziei și
 farmecului japonez

G H E I S A

Balete exotice — costume japoneze
 Trei vagoane decoruri, orchestra 32
 persoane și

Nemuritoare operetă de uriaș
 montare

„REGELE VALSULUI”

Sala ASTRA Sala REDUTA
 15 Sept. 8.30 14 Sept. 4 p. m.
 seara Matineu

cu așii operetei române

IOAN DACIAN, H. Nicolaide, Maria
 Vovrina, Leria Nicky, Cella Tănăsescu,
 N. Gardescu, R. Rang, și alți 50 artiști.

Nu pierdeți ocazia de a vedea unele
 dintre cele mai frumoase operete ale
 lumii

*

Cifra de afaceri asupra brânzeturilor

este cuprinsă în taxa de 150 lei pe
 cap de oaie mulgătoare. În consecință,
 la vânzarea brânzeturilor dela producător,
 nu se mai percepe acest impozit.

*

O încercare de mituire ajunsă la parchet

D-na Bako Elena, n. Benedek,
 domiciliată în Brașov, Str. Zizinului
 Nr. 70, a crezut că-și poate pro-
 copsi odrasla, trecând-o hopul greu
 al bacalaureatului, prin bancnote
 de-ale Băncii Naționale înmăate,
 în plic, președintelui comisiei dela
 Liceul Șaguna, D-lui N. Georgescu-
 Tistu, conferențiar universitar.

Faptul s'a petrecut în ziua de
 5 Septembrie c. orele 11,30 chiar
 în cancelaria liceului, de față fiind
 și D-l prof. Matei Antonescu.

Epilog:

Junele Bako Geza a fost
 exclus dela bacalaureat, în urma
 aprobării telefonice date de D-l
 Constantin Gerota, directorul în-
 vățământului secundar, iar împo-
 triva D-nei Elena Bako s'a cerut
 deschiderea acțiunii penale, prin
 cererea din 7 Septembrie 1943.

*

Biblioteca „Astra” Brașov
 cumpără fie ani compleți, fie nu-
 meri răsleți din „Foia pentru
 minte, inimă și literatură”, apă-
 rată la Brașov între anii 1838 —
 1865.

Cronica Războiului

de **Mardare Mateescu**

Capitularea Italiei

Capitularea a fost anunțată
 de toate posturile de radio din
 lume. Târziu, în noaptea de 3
 Septembrie și în zorii zilei urmă-
 toare, posturile de radio au trans-
 mis următoarea comunicare: „Gu-
 vernul italian recunoscând im-
 posibilitatea de a continua lupta
 împotriva puterii preponderan-
 te a inamicului, în scopul de
 a cruța noi nenorociri și mai
 grave națiunii, a cerut un ar-
 mistițiu generalului Eisenhower
 comandantului suprem al
 forțelor aliate anglo-americane.

Cererea a fost acceptată.

În consecință orice act de
 ostilitate împotriva forțelor an-
 glo-americane trebuie să încete-
 ze din partea forțelor italiene
 în toate locurile.

Acestea vor reacționa totuși
 împotriva unor eventuale ata-
 curi provenind din orice altă
 parte.

Știrea a fost transmisă de
 serviciul britanic de informațiuni
 în seara zilei de miercuri de Ma-
 rele Cartier General al generalului
 Eisenhower, că guvernul italian a
 oferit capitularea necondiționată
 a forțelor combatante italiene.

Generalul Eisenhower a accep-
 tat capitularea și a acordat Italiei
 și un armistițiu militar ce a fost
 semnat de un reprezentant al lui
 și de un imputernicit al mareșalu-
 lui Bodoglio. Armistițiul a intrat
 imediat în vigoare, odată cu sem-
 narea lui.

Între timp și Mareșalul Bodo-
 gliu (după ce Regele, el însuși
 respinsese încă și în ziua de 8
 Septembrie, ca fiind calomnie ori-
 ce asemenea gând) a confirmat
 capitularea printr'o încunoștințare
 la postul de radio Roma. El a
 admis că a cerut generalului Ei-
 senhower, armistițiul. De fapt —
 precizează telegrama agenției „Ra-
 dor” transmisă din Berlin — sem-
 narea a avut loc încă în 3 Sep-
 temvrie. În urma acestui armistițiu
 — a declarat Mareșalul Bodoglio —
 forțele combatante italiene trebuie
 să înceteze orice acțiune ostilă
 împotriva forțelor anglo-americane.

În continuare telegrama spune:
 „Capitularea guvernului Bodoglio
 dela Roma nu a surprins nici cer-
 curile militare nici pe cele politice
 din capitala Reichului. Este un
 eveniment ce era așteptat aici (la
 Berlin) de când, la 25 Iulie, Ducele
 fusese răpit prin viclenie de ac-
 tualii potențai din Italia, cauza
 comună a Axei și a noii Europe
 fiind trădată de clica anglofilă.

Chiar după înlăturarea guver-
 nului fascist, credincios alianței,
 s'a recurs la contramăsuri germane
 ce urmau să garanteze în toate
 cazurile Germania față de o tră-
 dare posibilă.

Modul de comportare al po-
 tențărilor italieni din actualul mo-

ment este socotit la Berlin și în
 cercurile de acolo ale națiunilor
 aliate, drept o trădare al cărei
 scop unic este să predea Italia în
 mod necondiționat inamicilor Axei.

Actul trădării în sine constă
 pentru opinia publică în primul
 rând din discordanța dintre faptul
 că Regele Victor Emanuel și Ba-
 doglio chiar în ziua de 8 Septembrie
 în declarațiile pe care le-au făcut
 guvernului Reichului german au
 respins cu energie ca fiind o cal-
 omnie josnică orice gând de ca-
 pitulare față de invadatorii anglo-
 americani și faptul că în realitate
 armistițiul fusese semnat cu cinci
 zile în urmă.

Dar pentru această trădare de
 amploare mondială există, după
 cum se declară la Berlin, și alt
 material doveditor, cu caracter mi-
 litar, material evident care dela
 prima prezentare a fost observat
 neincetat și cu toată atenția de
 către cercurile autorizate germane
 și valorificate ca atare. În acest
 material se numără între altele fa-
 ptul măsurile de trupe italiene în
 Nordul Italiei, la granița germano-
 italiană, într'o vreme când forma-
 țuni germane în Sicilia și mai târ-
 ziu în Calabria apărau pământul
 și își jertfeau sângele pentru alia-
 tul lor și pentru libertatea lui.

Cunoscându-se aceste fapte,
 ce au rămas până acum ascunse
 opiniei publice europene, se înțe-
 lege mai bine ca până azi pentru
 ce comandamentul german a renunțat
 în cele din urmă la Sicilia
 și a dat ordin de evacuare trupe-
 lor sale ce luptă eroid în extremi-
 tatea cea mai de sud a Sudului
 Italiei, deși situația militară nu im-
 pune de fel necesitatea unei ase-
 menea acțiuni.

Ordinul comandamentului ger-
 man fusese dat în anticiparea unei
 trădări posibile din partea actuali-
 lor potențai din Roma pentru ca
 într'un eventual caz formațiile ger-
 mane să nu fie tăiate de conti-
 nent și deci de aprovizionarea lor.
 Din această cauză situația este
 examinată la Berlin în liniște și se
 declară deocamdată, fără a se intra
 în amănunte, că există toate pre-
 mizele pentru ca intențiile ce stau
 la baza trădării să dea greș. Dar
 și trădarea ca atare va da greș,
 ca toate acțiunile dușmane îndrep-
 tate împotriva Germaniei.

Intrucât hotărîrea conducăto-
 rilor de azi a Italiei nu a consti-
 tuit o surpriză, cercurile bine in-
 formate dela Wilhelmstrasse pre-
 cizează că Germania este hotărîtă
 să ducă războiul până la victorie.

Față de situația creată prin
 capitularea guvernului Badoglio,
 s'a format un guvern fascist, care
 a lansat un apel, dela granița ger-
 mano-italiană către poporul, ar-
 mata de uscat, aviația și marina
 italiană, cerând să opună rezistența

invadatorilor și să se pună la dis-
 poziția armatei germane.

Abia acum s'a putut afla des-
 pre lovitură de stat dela 25 Iulie.
 Ducele Mussolini a fost arestat de
 carabinieri gârzii regale imediat ce
 terminase întrederea cu Regele
 când a cerut puteri și mai mari
 pentru a preîntâmpina actele de
 sabotaj care în ultima vreme se
 înmulțiseră. Regele a refuzat. Du-
 cele a amenințat că va lupta cu
 toate puterile pentru apărarea Italiei.

Acțiunea armatei croate

Față de situația din Italia, șeful
 statului croat d-l dr. Ante Pavelici, a
 dat miercuri noaptea o proclamație
 prin care anunță că trupele croate, în
 colaborare cu cele germane, au intrat,
 imediat după capitularea Italiei, spre a
 desrobi pe frații lor. De asemenea a
 fost difuzat și ordinul de zi dat de
 către ministerul de războiu al Croației,
 generalul Frideric Navratin, care a în-
 cheiat cu cuvintele: „A venit ziua pe
 care o așteptați, când Croația se în-
 toarce din nou la marea ei”.

Ungaria face pace?

Din Geneva s'a transmis știrea
 după care șefii partidelor politice din
 Ungaria au cerut Regentului Horthy să
 convoace Parlamentul, care va discuta
 imediat modalitățile de a se ajunge la
 o pace separată cu Aliații.

Frontul din răsărit

Ultima telegramă care redă si-
 tuația frontului din răsărit precizează
 că măsuri de ordin strategic au deter-
 minat pe Germani să evacueze orașul
 Stallno. Luptele se dau în bazinul
 Donețului cu o înverșunare crescândă.

La Mius și capul de pod Cuban,
 se dau atacuri.

În Mediterana flota anglo-ameri-
 cană va încerca o debarcare în altă
 parte a Europei. Și acest fapt a fost
 prevăzut și s'au luat măsuri impuse de
 împrejurări.

Noi Români nu putem avea decât
 același gând: recâștigarea pământului
 pierdut și descătușarea fraților din stă-
 pânirea străină.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim
 din subvenții.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V

B-dul Regele Ferdinand No. 12

TL 1513

Abonamentul anual Lei 400

Autorități și Societăți Lei 800

Membrii „Astrei” din

comunele jud. Brașov

și refugiații săteni din

Ardealul de Nord Lei 200